

Groot... en toch goed gezond

In het West-Friese Andijk, aan de rand van het dorp, ligt het grootste melkschapenbedrijf van West-Europa. Nico en Irma Verduin melken daar met vier parttimedewerkers 800 Nederlandse melkschapen en verzorgen 3.400 lammeren. Al negen jaar lang ligt de uitval van schapen tussen 1 en 5 procent. Wat is hun tactiek achter een goede diergezondheid op zo'n groot bedrijf?

WILMA WOLTERS

Verduin heeft ervaring met het opzetten van melkveebedrijven waarbij de dieren van veel verschillende aanbieders worden aangekocht. "Dan moet je een systeem bedenken waarbij je voorkomt dat dieren ziek worden. En als ze ziek worden, ze niet meteen omvallen." Die tactiek hebben Nico en zijn vrouw Irma vanaf 2001 ook toegepast toen zij hun eigen schapenbedrijf opzetten met dieren van 25 verschillende bedrijven. Ze vertellen wat dat in de praktijk betekent.

zaken in de stal die bijdragen aan een hoge diergezondheid. Zo is daar de ventilatie. "Al voor de bouw van de stal lag er een ventilatieplan klaar", vertelt Nico. "Elke drie minuten ververst de lucht in de stal door windbreekgaas en een open nok." Daarnaast telt de stal veel lichtplaten in het dak en hangen er hogedruknatriumlampen die meer dan 250 lux per vierkante meter geven, "om zo dicht mogelijk bij natuurlijke

omstandigheden te komen." Jaarrond wordt het om 22.30 uur donker in de stal en om 6 uur weer licht. "Altijd lente, noemen wij dat. Op die manier willen we de hormoonhuishouding sturen en kunnen we jaarrond lammeren krijgen." Ook de voeding is er op gericht zo min mogelijk stress bij de schapen te veroorzaken. Daarom krijgen ze jaarrond hetzelfde gemengde rantsoen van kuilgras, een eigen meelmengsel en soms bierbostel.

Top drie van ziekten

Hoewel de focus van de Verduins op preventie ligt, blijven ook hun schapen niet volledig ziektevrij. In de top drie van ziekten op het bedrijf staat zwoegerziekte op de eerste plaats. "We doen er alles aan om dit certificaat te behouden." Pasteurella neemt de tweede plaats in. Na jaren van vaccineren van de lammeren zijn de ondernemers daarmee gestopt. "Vooral aandacht

voor ventilatie en het wekelijks uitmesten van de hokken van de lammeren tot 6 weken leeftijd houdt het stalklimaat op orde." Op plaats drie staat uierontsteking. "Slechts twee procent van de dieren per jaar krijgt hier last van. De resultaten van behandeling zijn matig, de meesten worden eenspeen. Vooral bij blauw uier is snel behandelen belangrijk. Drie dagen 7 cc Diatrim voorkomt sterfte, maar het uier is wel verloren", aldus Nico.

Aandachtspunten

Ook in Andijk blijven punten voor verbetering vatbaar, vinden de ondernemers. Zij noemen de jongvee-opfok een constant punt van aandacht. Omdat er van de schapenmelk kaas wordt gemaakt en de afnemers het hele jaar door een vaste hoeveelheid kaas willen maken, lammeren er het hele jaar door schapen af. "Dat betekent 1.500 lammeren per jaar, maar

vooral een continue ziektedruk, omdat je nooit helemaal leeg bent." Irma vergelijkt het met een crèche. "We hebben al 109 maanden achter elkaar lammetjes." Het meest lastige aan de diergezondheid vinden de schapenhouders omgevingsinvloeden. Te denken valt aan ziekte-insleep via andere dieren, honden of recreanten op de momenten dat de droogstaande schapen en het jongvee buiten lopen. "Daar heb je weinig invloed op, maar het kan grote effecten hebben." Ook de Q-koorts is een voorbeeld. Om de *Coxiella burnetii*-bacterie buiten de deur te houden, passen Nico en Irma de gesloten bedrijfsvoering nog strikter toe dan voorheen. "We ontvangen altijd veel collega's, maar nu even niet." Verduin vindt dat Nederlandse schapenhouders trots mogen zijn op de gezondheidsstatus. "We zijn wereldkampioen op dat gebied en het is een grote uitdaging dat te blijven. Wij doen er ons best voor." §

Nico en Irma Verduin

FOTO: WILMA WOLTERS

In 2001 zijn Nico en Irma Verduin hun melkschapenbedrijf gestart met 300 dieren. Nu houden zij in Andijk zo'n 1.200 schapen van het Nederlandse melkschapenras. Tussenlamtijd: 334 dagen behandeldagen schapen: 0,3 behandeldagen lammeren: 6,7 vervangingspercentage: 20% vaccinaties: blauwtong en Q-koorts. Van de melk van de dieren wordt schapenkaas gemaakt waarvan de helft in Amerika, Japan en Brazilië wordt afgezet.

Z.s.m. en stress

Twee kernzaken in hun bedrijfsvoering willen Nico en Irma graag toelichten. "In de eerste plaats staan we open voor informatie en hebben daardoor een breed netwerk van mensen die verstand hebben van diergezondheid." De huidige dierenarts komt al negen jaar op het bedrijf. "We stellen het op prijs als hij ongevraagd met advies of een kritische noot komt", vindt Irma. Punt twee is dat de ondernemers de dieren zo weinig mogelijk blootstellen aan stress. Irma: "We gaan rustig en respectvol met onze dieren om en houden ons met voeren en melken aan vaste tijden. De dieren hebben vertrouwen in ons. We zitten echt niet de hele dag met de dieren te prutsen, dat laat de omvang ook niet toe, maar een dier dat aandacht nodig heeft, krijgt het wel." Nico gelooft dat stress een van de belangrijkste risicofactoren is voor ziekte in een kudde. "Weinig stress geeft vitaliteit en dat geeft minder werk."

Altijd lente in de stal

Naast management zijn er ook praktische

FOTO: WILMA WOLTERS